

SASTAVLJENO I RASTAVLJENO PISANJE RIJEČI

Sastavljeno se pišu:

- složenice koje imaju samo jedan akcent i u kojima se prvi dio ne mijenja.

Primjeri: *Beograd, goloruk, parobrod, pismoša, bezdušan, jugozapadni, prepoloviti, izvući*;

- nazivi stanovnika naselja iako se imena tih naselja sastoje od dvije akcentovane riječi i pišu se odvojeno;

Primjeri: *Novosađanin* (prema Novi Sad), *Bjelopoljac* (prema Bjelo Polje);

- prisvojni pridjevi izvedeni od naziva mjesta ukoliko se sastoje od dvije akcentovane riječi;

Primjeri: *gornjomilanovački* (prema Gornji Milanovac), *južnoamerički* (prema Južna Amerika), *bjelopoljski* (prema Bijelo Polje);

- rječca **ne** uz imenice i pridjeve s kojima srasta u složenice:

Primjeri: *neznanje, nečovjek, nezahvalnost, neznalica, nebriga, neprijatelj; nepoznat, neprirodan, nepismen, nevelik, nevidljiv*;

- imenice prijedodne i popodne kad označavaju u cjelini vrijeme dana prije ili poslije 12 časova;

Primjeri: *Cijelo popodne/prijedodne smo te čekali.*

Međutimi, kad se ovim izrazom označava neki trenutak prije ili poslije 12 časova, piše se rastavljeno;

Primjer: *Doći ću sutra prije podne, odmah poslije doručka*;

- složeni prilozi kao: *maloprije, pokadšto, gdjekad, gdjegdje, najednom, napamet, otprilike*, i prijedlozi: *povrh, namjesto, ukraj, uoči, podno*;

- rječca **naj-** u superlativu opisnih pridjeva: *najljepši, najlakši, najbolji, najjači, najjednostavniji*.

S crticom između prvog i drugog dijela pišu se polusloženice, ako svaki od sastavnih dijelova čuva svoj akcent i ukoliko se prvi dio ne mijenja po padežima. Tako se pišu:

- ✓ višočlani nazivi mjesta, na primjer: *Herceg-Novi* (iz Herceg-Novog, u Herceg-Novom), *Ivanić-Grad*;

- ✓ dvije imenice od kojih jedna određuje drugu, a zajedno označavaju jedan pojam, na primjer: *baš-čaršija, radio-amater, rak-rana, auto-put, general-major, general-potpukovnik*;

Rastavljeno se pišu:

- rječca ne u odričnim oblicima glagola, na primjer: *ne znam, ne vjeruju, ne dolazimo, ne pitaj, ne može*; izuzetak su odrični glagoli *neću, nemam, nemoj, nijesam/nisam*;
- odrične zamjenice niko, ništa, nikoji, ničiji, nikakav, kada se upotrebljavaju s prijedlogom, na primjer: *ni za koga, ni sa kim, ni u čijem, ni pred kakvim, ni za kojim*;
- rječca li uz glagole u upitnim rečenicama: *Hoćeš li doći? Veruješ li mi? Znaš li to?* i u upitnim rečenicama sa da, na primjer: *Da li bi mi pomogla? Da li imaš novca?*

PISANJE TUĐIH RIJEČI

U crnogorskom jeziku, kao i u drugim jezicima, ima mnogo riječi koje su preuzete iz jezika drugih naroda i prilagođene našem jeziku. Takve riječi danas i ne osjećamo kao pozajmljenice, na primer: *puška, čarapa, košulja, sat, sapun, kralj* i sl.

U drugu vrstu pozajmljenica ili tuđica ubrajamo riječi koje osjećamo kao riječi stranog porijekla. Takve riječi treba upotrebljavati s mjerom, odnosno kad za njih nema adekvatne zamjene, u naučnim tekstovima, u oblastima tehnike itd.

Za pisanje pozajmljenica postoje utvrđena pravila:

- Riječi iz klasičnih jezika (grčkog i latinskog) su se odomaćile u našem jeziku i u naučnoj terminologiji i prilagodile duhu našeg jezika, pa se pišu onako kako se izgovaraju: *astronomija, instrument, subjekat, hemija, gimnazija, hirurgija; Ciceron, Olimp, Homer, Aristotel, Vavilon, Cezar* itd.
- Pisanje riječi iz živih jezika

- ✓ Zajedničke imenice i pridjevi pišu se onako kako se izgovaraju u jeziku iz kojeg su preuzete, ali prilagođeno našem pismu i glasovnom sistemu. Na primjer: *spiker* i *twist* se u našem jeziku ne mogu izgovoriti kao u engleskom. U ovakve pozajmljenice spadaju i riječi: *gulaš*, *ambalaža*, *intervju*, *korner*, *ofsajd*, *duet*, *bas*, *bife*, *šofer*, *kompjuter* i mnoge druge.
- ✓ Tuđa vlastita imena pišu se različito:
  - ❖ Izvorno, onako kako se pišu u jeziku iz kojeg potiču, ako se na crnogorskom pišu latinicom, na primjer: Ernest Hemingway (Ernest Hemingvej), Boccaccio (Bokačo), Shakespeare (Šekspir), Chicago (Čikago), New York (Njujork), München (Minhen), Zürich (Cirih); u tom slučaju se u zagradi piše kako se ime izgovara, i to samo kad se pominje prvi put;
  - ❖ Onako kako se izgovaraju (fonetski) kad se na crnogorskom pišu ćirilicom; u tom slučaju se, kad se prvi put pomene ime, u zagradi se piše izvorno; npr. Чикаго (Chicago), Шекспир (Shakespeare).
  - ❖ fonetski, bez obzira na naše pismo, kad su riječi iz slovenskih jezika koji se služe ćirilicom (ruskog, bugarskog, makedonskog itd.); na primjer: Jesenjin, Nikolaj Gogolj, Lav Tolstoj, Janevski, Gligorov itd.
  - ❖ Imena mnogih stranih gradova, zemalja i druga geografska imena pišu se fonetski i ćirilicom i latinicom ukoliko su već dugo prilagođena duhu našeg jezika, na primjer: Njujork, Beč, Venecija, Mađarska, Rim, Solun itd.